Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av barnskyddslagen och ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av barnskyddslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att barnskyddslagen ändras så att uttrycket ung person avser den som är 18–24 år, och att medlen för eget hushåll i sista hand ska betalas ut när den unga personen fyller 25 år.

I prepositionen föreslås det också att barnskyddslagens hänvisningar till förvaltningsprocesslagen ändras till hänvisningar till den nya lagen om rättegång i förvaltningsärenden. När lagen om rättegång i förvaltningsärenden träder i kraft krävs det besvärstillstånd hos högsta förvaltningsdomstolen i alla de ärenden som avses i barnskyddslagen.

Dessutom föreslås det att ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av barnskyddslagen ändras så att kommunens skyldighet att ordna eftervård till dess att den som har rätt till eftervård fyller 25 år ska tillämpas på barn och unga personer som omfattas av eftervård den dag lagen träder i kraft.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2020.

———

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL 1
INNEHÅLL 2
MOTIVERING 3
1 Nuläge 3
1.1 Kommunens skyldighet att ordna eftervård och överlåtelse av medel för eget hushåll 3
1.2 Barnskyddslagens bestämmelser om beslutsfattande och systemet för att söka ändring 4
2 Föreslagna ändringar 7
2.1 Definition av ung person samt utbetalning av medel för eget hushåll 7
2.2 Ändringar av barnskyddslagen till följd av lagen om rättegång i förvaltningsärenden 7
2.3 Ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av barnskyddslagen 8
3 Målsättning 8
4 Alternativa handlingsvägar 9
5 Propositionens konsekvenser 10
5.1 Konsekvenser för parterna 10
5.2 Konsekvenser för myndigheterna 13
5.3 Ekonomiska konsekvenser 14
6 Beredningen av propositionen 15
7 Ikraftträdande 16
8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning 16
LAGFÖRSLAG 22
Lag om ändring av barnskyddslagen 22
Lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av barnskyddslagen 25
BILAGOR 26
PARALLELLTEXT 26
Lag om ändring av barnskyddslagen 26
Lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av barnskyddslagen 32

MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Kommunens skyldighet att ordna eftervård och överlåtelse av medel för eget hushåll

Enligt 6 § i barnskyddslagen (417/2007) anses som barn den som inte fyllt 18 år och med ung person den som är 18–20 år.

Enligt 75 § i barnskyddslagen ska eftervård ordnas efter det att vård utom hemmet har avslutats och likaså sedan en placering som stödåtgärd inom öppenvården har avslutats, om placeringen varat minst ett halvt år utan avbrott och berört enbart barnet. Eftervård kan också ordnas för en ung person som inte tidigare har varit placerad i vård utom hemmet eller vars placering i vård utom hemmet inte har varat sex månader. På så sätt kan den unga personen få stöd i att bli självständig även om det inte finns en absolut skyldighet att ordna eftervård.

Med eftervård avses det övergripande stöd som erbjuds ett barn eller en ung person efter det att en placering i vård utom hemmet eller i långvarig öppenvård har avslutats. Syftet med eftervården är att stödja barnets återvändande till hemmet och att hjälpa den unga personen att utveckla tillräckliga färdigheter för börja ett självständigt liv. Majoriteten av klienterna i eftervård är myndiga. Eftervården säkerställer att barnet eller den unga personen får stöd när det gäller boende, utbildning, social och psykisk funktionsförmåga, hälso- och sjukvård samt utkomst. Tillsammans med den unga personen görs en individuell klientplan för eftervården upp. För att stödja genomförandet av planen utarbetas en tjänstehelhet som sträcker sig över olika förvaltningsområden. Det kan vara fråga om vilka bastjänster som helst som kan ordnas utifrån det individuella behovet av eftervård. Till skyldigheten att ordna eftervård hör också att stödja barnets eller den unga personens föräldrar eller andra personer som svarar för barnets eller den unga personens vård och fostran särskilt vid återvändande till hemmet efter en placering i vård utom hemmet. Någon övergripande statistik över vilka tjänster som ordnas som eftervård eller över de totala kostnaderna för eftervård finns inte att tillgå.

Kommunens skyldighet att ordna eftervård upphör när fem år har förflutit från det att barnet sedan en placering utom hemmet enligt 1 mom. avslutades senast har varit klient hos barnskyddet. Tiden av fem år börjar räknas från och med det att stödåtgärderna inom öppenvården eller eftervården har avslutats och barnet inte efter det har varit klient hos barnskyddet. Tiden börjar således inte ännu löpa till exempel när en placering avslutas när barnet fyller 18 år och den unga personen fortfarande får eftervård inom barnskyddet och därmed är klient hos barnskyddet. Skyldigheten att ordna eftervård upphör dock senast när en ung person fyller 21 år.

När eftervården avlutas ska en socialarbetare tillsammans med den unga personen vid behov göra upp en plan i vilken skrivs in de tjänster som den unga personen har tillgång till sedan eftervården avslutats. På så sätt säkerställs det att en ung person som håller på att bli självkänslig inte blir utan stöd efter det att skyldigheten att ordna eftervård har upphört, utan en socialarbetare styr och hjälper honom eller henne att använda andra kommunala allmänna tjänster, stödåtgärder och förmånssystem. I samband med godkännandet av regeringens proposition med förslag till ändring av barnskyddslagen (RP 237/2018 rd) godkände riksdagen lagförslaget i lagmotion LM 86/2018 rd, som gällde en höjning av åldersgränsen för eftervård. Till följd av lagändringen fortsätter kommunens skyldighet att ordna eftervård tills den unga personen fyller 25 år. Lagen om ändring av barnskyddslagen (542/2019) träder i kraft den 1 januari 2020. Lagmotionen och det godkända lagförslaget innehåller inte ändringar av övergångsbestämmelsen i fråga om åldersgränsen för eftervård, av eftervårdens innehåll eller av bestämmelserna om medel för eget hushåll.

I 77 § i barnskyddslagen föreskrivs det om medel för eget hushåll. Om ett barn eller en ung person har placerats i vård utom hemmet som stödåtgärd inom öppenvården till följd av omhändertagande eller inom ramen för eftervård, ska varje kalendermånad medel reserveras i syfte att hjälpa barnet eller den unga personen att klara sig på egen hand till ett belopp som motsvarar minst 40 procent av barnets eller den unga personens inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden enligt 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Barnbidrag beaktas dock inte då beloppet räknas ut. Om barnet eller den unga personen inte får sådana egna inkomster, ersättningar eller har sådana egna tillgodohavanden som avses i 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården eller om de är otillräckliga, ska det organ som ansvarar för socialvården när placeringen avslutas stödja den unga personen som håller på att bli självständig med de medel för eget hushåll som behövs för boende, utbildning och utgifter i anslutning till självständighetsprocessen i övrigt. Utgångspunkten enligt 3 mom. är att medel för eget hushåll ska betalas till ett barn eller en ung person när eftervården avslutas. Av särskilda skäl i anslutning till stödjande och tryggande av barnets eller den unga personens självständighetsprocess kan man dock göra undantag från huvudregeln för utbetalning av medel för eget hushåll. Medel för eget hushåll kan betalas efter en socialarbetares prövning till en ung person som fortfarande får eftervård. Om en ung person inte klarar av att hantera sin ekonomi behöver han eller hon fortfarande stöd eller om personen till exempel använder pengarna till annat än för att bli självständig, till exempel till alkohol och droger, kan tidpunkten för betalning skjutas upp, även om eftervården avslutas. Även i det fallet ska medel för eget hushåll betalas till en ung person senast när han eller hon fyller 21 år.

1.2 Barnskyddslagens bestämmelser om beslutsfattande och systemet för att söka ändring

Syftet med den gällande barnskyddslagen (417/2007) är att främja barnets integritet, barnets rättigheter och särskilt skyddet för barnet. Barnets föräldrar och andra vårdnadshavare har huvudansvaret för barnets välfärd. De kommunala socialmyndigheterna har skyldighet att stödja familjen och barnet genom stödåtgärder inom öppenvården i barnskyddet. I barnskyddslagen betonas beaktandet av barnets bästa i myndigheternas samtliga åtgärder. I lagen betonas barnets rätt att delta och till särskilt skydd.

Utgångspunkten för barnskyddet är barnets bästa och det ska vara en central och kontinuerlig bedömningsgrund för alla barnskyddsåtgärder som gäller barnet. Enligt 4 § 2 mom. i barnskyddslagen ska vid bedömningen av barnets bästa uppmärksamhet fästas vid hur olika åtgärdsalternativ och lösningar garanterar barnet: 1) en harmonisk utveckling och välfärd samt nära och fortgående människorelationer, 2) möjlighet till förståelse och ömhet samt övervakning och omsorg i enlighet med ålder och utvecklingsnivå, 3) en utbildning som motsvarar barnets anlag och önskemål, 4) en trygg uppväxtmiljö samt fysisk och psykisk integritet, 5) utveckling till självständighet och mognad till ansvarsfullhet, 6) möjlighet att delta och påverka i frågor som gäller barnet självt samt 7) hänsyn till språklig, kulturell och religiös bakgrund.

Enligt 4 § 3 mom. i barnskyddslagen ska tillvägagångssättet inom barnskyddet vara så finkänsligt som möjligt och i första hand innebära stödåtgärder inom öppenvården, om inte barnets bästa kräver annat. När barnets bästa kräver vård utom hemmet, ska sådan ordnas utan dröjsmål. Vård utom hemmet ska ordnas så att strävan efter att återförena familjen beaktas utifrån barnets bästa.

Enligt 5 § i barnskyddslagen ska ett barn enligt sin ålder och utvecklingsnivå tillförsäkras rätten att få information i ett barnskyddsärende som rör barnet och möjligheten att framföra sina åsikter i ärendet. Då behovet av barnskydd bedöms, då beslut fattas om ett barn eller en ung person och då barnskydd genomförs, ska särskild uppmärksamhet fästas vid barnets eller den

unga personens åsikter och önskemål. Enligt 20 § ska barnets önskemål och åsikt utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå då barnskydd genomförs. Dessutom ska ett barn som fyllt 12 år ges tillfälle att i enlighet med 34 § i förvaltningslagen (434/2003) bli hört i ett barnskyddsärende som gäller barnet självt. Endast i det fall, att utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikt inte utredas.

Enligt 40 § i barnskyddslagen ska det organ som ansvarar för socialvården omhänderta ett barn och ordna barnets vård utom hemmet, om brister i omsorgen om barnet eller andra uppväxtförhållanden hotar att allvarligt äventyra barnets hälsa eller utveckling, eller barnet allvarligt äventyrar sin hälsa eller utveckling genom att använda rusmedel, genom en brottslig gärning som inte kan anses obetydlig eller genom annat därmed jämställbart beteende. Omhändertagande och vård utom hemmet kan dock tillgripas endast om åtgärder inom öppenvården inte är lämpliga eller möjliga för en omsorg i enlighet med barnets bästa eller om de har visat sig vara otillräckliga, och vården utom hemmet bedöms motsvara barnets bästa.

Omhändertagande och placering i vård utom hemmet i enlighet med barnskyddslagen är den metod som används i sista hand inom barnskyddsarbetet för att säkerställa barnets tillväxt och utveckling samt särskilt skydd för barnet. Ett omhändertagande föregås av en utredning av behovet av barnskydd som görs av barnskyddsmyndigheten. Bakom omhändertagandet ligger ofta en mångårig klientrelation inom barnskyddet. De vanligaste orsakerna till omhändertagande är föräldrarnas och/eller barnets psykiska ohälsa, missbruksproblem, problem med livshanteringen och våld i familjen.

Som i allt barnskyddsarbete strävar man i samband med omhändertagandet efter gott samarbete med familjen. Också under tiden för omhändertagande får barnet stöd bland annat i kontakten med föräldrarna och andra närstående. För en begränsning av kontakterna krävs det alltid en grund enligt 62 och 63 § i barnskyddslagen. Om ett barn är i omedelbar fara på grund av någon av de orsaker som nämns i 40 § i barnskyddslagen kan den vård och omsorg som barnet behöver ordnas i skyndsam ordning i form av vård utom hemmet.

Omhändertagandet gäller tills vidare och strävan efter att återförena familjen ska beaktas under hela den tid barnet är placerat i vård utom hemmet. Den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter ska bedöma förutsättningarna för fortsatt omhändertagande i samband med att klientplanen ses över, när barnet eller vårdnadshavaren ansöker om att omhändertagandet ska avslutas eller när det i övrigt visar sig behövligt. Omhändertagandet ska avslutas genast om det inte längre finns behov för det.

Förvaltningsdomstolen avgör på ansökan av en tjänsteinnehavare som första instans ärenden som gäller omhändertaganden och därtill ansluten vård utom hemmet när vårdnadshavaren eller ett barn som har fyllt 12 år motsätter sig omhändertagandet eller den därtill anslutna placeringen i vård utom hemmet. Enligt regeringens proposition (RP 252/2006 rd) tolkas beslutet vara mot klientens vilja även i en situation då parterna i och för sig kan gå med på omhändertagande men inte sättet att ordna vård utom hemmet.

Förvaltningsdomstolen är beslutsfattare i första instans även i ärenden som gäller undersökning av barn för att utreda behovet av barnskydd. Förvaltningsdomstolen kan i enlighet med 28 § i barnskyddslagen på ansökan av en tjänsteinnehavare ge tillstånd till att ett barn undersöks av en läkare eller någon annan expert för att utreda behovet av barnskydd, även om barnets vårdnadshavare uttryckligen förbjuder undersökningen.

I övriga ärenden som gäller barn- och familjeinriktat barnskydd fattas besluten i första instans av tjänsteinnehavare i kommunen. I ärenden som är särskilt betydelsefulla med tanke på barnets och familjens rättssäkerhet söks ändring direkt hos förvaltningsdomstolen. Enligt 90 § i barnskyddslagen får ändring i ett beslut av en tjänsteinnehavare som är underställd det organ som ansvarar för socialvården sökas genom besvär direkt hos förvaltningsdomstolen, då ärendet gäller brådskande placering och förlängning av en brådskande placering, omhändertagande baserat på samtycke samt därtill ansluten vård utom hemmet, ändring av platsen för vård utom hemmet som görs under den tid omhändertagandet eller den brådskande placeringen varar, avslutande av omhändertagande, begränsning av kontakter, omhändertagande av ämnen och föremål, undanhållande av en försändelse, begränsning av rörelsefriheten, isolering samt särskild omsorg. Även i beslut som någon annan än en tjänsteinnehavare som är underställd det organ som ansvarar för socialvården har fattat i ärenden som gäller begränsningar och begränsande åtgärder får ändring sökas direkt hos förvaltningsdomstolen.

På sökande av ändring i andra ärenden tillämpas bestämmelserna i socialvårdslagen och förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs i barnskyddslagen. Omprövning av tjänsteinnehavares beslut, som gäller till exempel öppenvård enligt 7 kap. eller ordnande av eftervård enligt 12 kap., söks således först hos det organ som ansvarar för socialvården. Först efter det att organet har fattat beslut i ärendet får beslutet överklagas hos förvaltningsdomstolen. Förfarandet med begäran om omprövning används också vid ärenden som gäller tryggande av försörjning och boende och förbud mot placering i ett visst enskilt hem.

Enligt 92 § 1 mom. i barnskyddslagen får ändring i förvaltningsdomstolens beslut sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen utan besvärstillstånd när det är fråga om beslut som gäller omhändertagande av barn och vård utom hemmet, avslutande av omhändertagande, begränsning av kontakter, beviljande av tillstånd till undersökning av barn, tryggande av försörjning och boende, eftervård och förbud mot placering i visst enskilt hem. Däremot krävs besvärstillstånd för sökande av ändring i förvaltningsdomstolens beslut som gäller fördelningen av ansvaret och kostnaderna för ordnandet av barnskydd mellan kommunerna. Parterna och den myndighet som har fattat beslutet eller gjort ansökan har besvärsrätt i de ovannämnda ärendena.

Över andra beslut av förvaltningsdomstolen som gäller barn- och familjeinriktat barnskydd får besvär inte anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Förbudet att anföra besvär hos högsta förvaltningsdomstolen gäller också beslut som förvaltningsdomstolen har fattat under handläggningen av ärendet och genom vilket verkställigheten av det överklagade beslutet förbjuds eller avbryts. I ett interimistiskt förordnade som förvaltningsdomstolen meddelat gällande barnets vistelseort, vård och uppfostran får enligt barnskyddslagen inte heller ändring sökas särskilt genom besvär.

Lagen om rättegång i förvaltningsärenden

Riksdagen har den 19 februari 2019 antagit en ny lag om rättegång i förvaltningsärenden, som upphäver den gällande förvaltningsprocesslagen (586/1996). När lagen om rättegång i förvaltningsärenden träder i kraft krävs det besvärstillstånd för att söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen. Det ska i lag föreskrivas särskilt om undantag från detta förfarande. Systemet med besvärstillstånd kvarstår i övrigt oförändrat, det vill säga högsta förvaltningsdomstolen ska bevilja besvärstillstånd, om det finns en i lag föreskriven grund för det.

Grunderna för besvärstillstånd kvarstår oförändrade i den nya lagen. En grund för att bevilja besvärstillstånd kan vara prejudikatgrund, när en enhetlig praxis för tolkning och tillämpning av lagstiftningen och styrningen av lagstiftningen kräver det. Besvärstillstånd ska också beviljas

om det finns särskilda skäl för högsta förvaltningsdomstolen att avgöra ärendet på grund av att det i ärendet skett ett uppenbart fel, eller om det finns något annat vägande skäl för att bevilja besvärstillstånd. Sådana skäl kan bland annat vara att ärendet är av ekonomisk eller annan särskilt stor betydelse med tanke på ändringssökandens rättssäkerhet eller det allmänna intresset.

En utvidgning av användningsområdet för besvärstillståndssystemet anses göra det möjligt för högsta förvaltningsdomstolen att bättre än i nuläget koncentrera sig på krävande rättsfrågor och på att trygga en enhetlig rättspraxis. Besvärstillståndsregleringen anses också bidra till att främja högsta förvaltningsdomstolens möjligheter att trygga en rättegång utan fördröjningar i ärenden där det är viktigt med ett avgörande från högsta rättsinstans (RP 29/2018 rd, s. 221).

En allmän hänvisning till förvaltningsprocesslagen i någon annan lag avser enligt 127 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden en hänvisning till den nya lagen. Således gäller bestämmelsen om besvärstillstånd i den nya lagen också alla de ärenden som avses i barnskyddslagens 92 § 1 mom. enligt vilket ändring i de ärenden som anges i momentet får sökas på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. När lagen om rättegång i förvaltningsärenden träder i kraft krävs det besvärstillstånd även vid beslut som förvaltningsdomstolen fattat som första instans i ärenden som gäller tvångsomhändertagande och därtill ansluten placering i vård utom hemmet samt i ärenden som gäller undersökning av barn.

2 Föreslagna ändringar

2.1 Definition av ung person samt utbetalning av medel för eget hushåll

Den gällande definitionen av en ung person som den som är 18–20 år motsvarar åldersgränsen för eftervård enligt den gällande barnskyddslagen. Eftersom åldersgränsen för eftervård höjs till 25 år är det ändamålsenligt att ändra definitionen av en ung person i 6 § i barnskyddslagen så att som ung person avses den som är 18–24 år.

Enligt den gällande barnskyddslagen ska medel för eget hushåll ges en ung person som håller på att bli självständig senast när han eller hon fyller 21 år. Den sista tidpunkten för betalning motsvarar åldersgränsen för eftervård enligt den gällande lagen. På grund av höjningen av åldersgränsen för eftervård föreslås det att 77 § 3 mom. i barnskyddslagen ändras så att det organ som ansvarar för socialvården har skyldighet att betala medel för eget hushåll till en ung person senast när han eller hon fyller 25 år. Medel för eget hushåll ska fortfarande i regel betalas när eftervården avslutas. Varje ung persons individuella situation ska även i fortsättningen beaktas när det gäller betalningstidpunkten. Om den sista tidpunkten för betalning motsvarar åldersgränsen för eftervård är det möjligt att vid behov stödja och handleda en ung person också i användningen av pengar tills personen fyller 25 år. Om den unga personen och socialarbetaren är oeniga om användningen av medlen för eget hushåll eller om utbetalningen av dem krävs det även i fortsättningen ett beslut i vilket ändring kan sökas.

2.2 Ändringar av barnskyddslagen till följd av lagen om rättegång i förvaltningsärenden

Genom förslaget ändras de allmänna hänvisningarna till förvaltningsprocesslagen i 82, 89 och 90 § i barnskyddslagen till hänvisningar till lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Hänvisningen till förvaltningsprocesslagens 37 § 2 mom. i 84 § 1 mom., som gäller förberedande muntlig förhandling i förvaltningsdomstolen, ändras till en hänvisning till 47 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, som gäller muntlig förberedelse. Det föreslås också att hänvisningarna i 84 § 2 mom. till 37 och 38 § i förvaltningsprocesslagen ändras till att hänvisa till 57 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, där det föreskrivs om ordnande av muntlig

förhandling. Även om lagen om rättegång i förvaltningsärenden i likhet med den upphävda förvaltningsprocesslagen också innehåller en bestämmelse om begränsad muntlig förhandling, är det ändamålsenligt att ändra hänvisningsbestämmelsen i 84 § i barnskyddslagen så att den gäller den nya 47 §, som gäller muntlig förberedelse. Enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden kan muntlig förberedelse ordnas i syfte att ta reda på om vilka omständigheter de delaktiga i rättegången har olika åsikter och vilka utredningar som kan läggas fram till stöd för yrkandena. Vid den muntliga förberedelsen hörs inte vittnen eller sakkunniga. Barnskyddslagens 84 § motsvarar således till innehållet den gällande lagen, men det föreslås att hänvisningarna ändras till att motsvara den nya lagstiftningen.

Hänvisningen till förvaltningsprocesslagen i 92 § 1 mom. i barnskyddslagen, som gäller sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen, ersätts med en hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Det föreslås också att bestämmelsen om besvärstillstånd i ärenden som gäller ansvarsfördelningen mellan kommunerna slopas. I övrigt kvarstår 92 § oförändrad. Detta innebär att det efter ikraftträdandet av lagen om rättegång i förvaltningsärenden krävs besvärstillstånd hos högsta förvaltningsdomstolen i alla de ärenden som avses i 92 § i barnskyddslagen. Detta innebär inte besvärsförbud i ärendena i fråga. I förfarandet med besvärstillstånd ska parterna och myndigheterna fortfarande ha möjlighet att söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd i ärendet. Grunderna för beviljande av besvärstillstånd enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden begränsar sig inte enbart till prejudikatsaspekten utan besvärstillstånd ska också beviljas om det har skett ett uppenbart fel i ärendet eller om det finns något annat vägande skäl.

2.3 Ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av barnskyddslagen

Det föreslås att övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av barnskyddslagen (542/2019) förtydligas i enlighet med utgångpunkten för beredningen av lagstiftningen så att ändringen av åldersgränsen för eftervård börjar tillämpas den dag lagändringen träder i kraft. Det föreslås att det nya 3 mom. i 75 §, som gäller skyldigheten att ordna eftervård, inte tillämpas retroaktivt på tiden före lagens ikraftträdande. Detta innebär att höjningen av åldersgränsen för eftervård gäller de barn och unga personer som har rätt till eftervård den 1 januari 2020. I samband med lagändringen förutsattes inte och togs inte ställning till en retroaktiv tillämpning av lagen, om vilket det ska föreskrivas särskilt.

Barnskyddslagen möjliggör även i fortsättningen att kommunen kan erbjuda eftervård också till sådana barn och unga personer som inte har subjektiv rätt till den eller vars rätt till eftervård enligt den gällande lagen har upphört före den 1 januari 2020, om stödet anses behövligt.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att uppdatera bestämmelserna i barnskyddslagen så att de motsvarar de lagändringar som redan godkänts i riksdagen. Målet är att upprätthålla en tydlig och uppdaterad lagstiftning för att göra det lättare för parterna och lagtillämparna att förstå vad som är gällande lagstiftning.

Syftet med propositionen är att göra de preciseringar i barnskyddslagen som den ändring av barnskyddslagen (542/2019) som riksdagen godkänt förutsätter på grund av den tekniska ändringen av åldersgränsen för eftervård samt att precisera ikraftträdandebestämmelsen i enlighet med de föreslagna ändringarna i kapitel 2 ovan. Syftet med propositionen är dessutom att ändra hänvisningsbestämmelserna i 92 § i barnskyddslagen så att de blir uppdaterade på det sätt som anges i avsnitt 2.2..

4 Alternativa handlingsvägar

Vid beredningen har man övervägt möjligheten att i barnskyddslagen föreskriva om ett undantag från systemet med besvärstillstånd enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden och på så sätt bevara rätten att fritt söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen. Bestämmelser om undantag övervägdes särskilt i fråga om ärenden som gäller tvångsomhändertagande och därtill ansluten vård utom hemmet samt undersökning av barn. I dessa ärenden är högsta förvaltningsdomstolen den enda besvärsinstansen.

Det ökade behovet av rättssäkerhet i fråga om beslut som gäller tvångsomhändertagande och tillstånd till undersökning av barn talar för rätten att fritt söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen. Omhändertagande innebär ett kraftfullt ingrepp i skyddet för den personliga friheten enligt 7 § 1 mom. och skyddet för privatlivet och familjelivet enligt 10 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 58/2006 rd). I praktiken innebär omhändertagande oftast att ett barn separeras fysiskt från sina biologiska föräldrar och att en stor del av vårdnadshavarens rättigheter efter omhändertagandet överförs till det organ som ansvarar för socialvården. Även tillstånd till undersökning av barn innebär att det allmänna kraftigt ingriper i skyddet för barnets och förälderns privatliv och familjeliv och i barnets integritet, även om beslutet grundar sig på ett behov som utgår från barnets bästa.

Genom att bevara rätten att fritt söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen i fråga om beslut som gäller tvångsomhändertagande och tillstånd till undersökning av barn säkerställs det att parterna alltid blir hörda i besvärsärenden som gäller barnskydd.

Grundlagsutskottet har betonat att det förvaltningsrättsliga systemet för att söka ändring bör ses som en helhet där möjligheten att överklaga till högsta förvaltningsdomstolen utgör en del (GrUU 32/2012 rd).

Vid omhändertaganden tillgodoses rättskyddet i första hand genom förvaltningsdomstolsförfarandet. Före ett omhändertagande ska barnskyddsmyndigheten bedöma att åtgärden är förenlig med barnets bästa och att den uppfyller förutsättningarna i lagen samt vid domstolsbehandlingen visa att förutsättningarna för omhändertagande uppfylls. När ett barnskyddsärende behandlas vid förvaltningsdomstolen har parterna alla förfarandemässiga rättssäkerhetsgarantier enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden till sitt förfogande, bland annat rätt att bli hörd och rätt till muntlig förhandling. Särskilt i ärenden som gäller omhändertagande ordnas muntlig förhandling vid förvaltningsdomstolen i praktiken alltid när en part kräver det. Med tanke på tillgodoseendet av barnets bästa är det dessutom väsentligt att det vid handläggningen och avgörandet av ärenden som gäller barn- och familjeinriktat barnskydd i förvaltningsdomstolens sammansättning ingår en sakkunnigledamot som är insatt i ärenden som gäller barnskydd.

Om villkoren för besvärstillstånd uppfylls, ska högsta förvaltningsdomstolen bevilja besvärstillstånd. Grunderna för när besvärstillstånd ska beviljas begränsar sig inte enbart till prejudikatgrunden utan tillstånd ska också beviljas om det har skett ett uppenbart fel i ärendet eller om det finns något annat vägande skäl.

Rättsskyddet är en grundläggande rättighet som omfattar rätten att få sitt ärende behandlat utan dröjsmål. Genom att övergå till ett förfarande med besvärstillstånd förkortas de totala rättegångstiderna särskilt i de fall där högsta förvaltningsdomstolen inte beviljar besvärstillstånd. I ärenden där förvaltningsdomstolens beslut utifrån de omständigheter som lagts fram mot skälen och beslutet klart är förenligt med villkoren i barnskyddslagen och barnets bästa, kan ett avgörande i ärendet meddelas snabbt. Förvaltningsdomstolen kan också avslå ansökan om omhän-

dertagande. Även i dessa situationer möjliggör systemet med besvärstillstånd att man utan dröjsmål reder ut om ansökan om besvärstillstånd ger anledning till ytterligare utredningar, eller om ansökan om besvärstillstånd kan avslås. Långa rättsprocesser är tunga för barnen och familjerna och försvårar arbetet med familjerna för att avhjälpa situationen. Barnets återhämtning och anpassning till platsen för vård utom hemmet kan i själva verket inte börja innan processen för omhändertagande har avlutats vid domstolen. Det ligger i barnets intresse att rättsprocessen avslutas inom en rimlig tid.

Vid beredningen har man kommit fram till att förfarandet med besvärstillstånd i barnskyddsärenden inte äventyrar parternas rättsskydd. Eftersom parterna alltid kan ansöka om att omhändertagandet ska avslutas hos kommunens socialväsende och vid behov genom besvär överklaga kommunens beslut hos förvaltningsdomstolen, äventyrar systemet med besvärstill-stånd inte heller till denna del parternas rättsskydd. Dessutom ska barnets bästa alltid beaktas i allt beslutsfattande som gäller barnet, alltså inte bara i besvärsprocessen. I sitt utlåtande såg rådet för bedömning av lagstiftningen inte några hinder för att regeringens proposition om lagen om rättegång i förvaltningslagen förs vidare (utlåtande Dnr: SRK/2310/32/2017), även om det ansåg att kvantitativa bedömningar av målgrupperna och konsekvenserna borde ha fogats till utkastet till proposition i enlighet med anvisningarna om konsekvensbedömning av lagförslag.

På grund av övergången till ett förfarande med besvärstillstånd efter ikraftträdandet av lagen om rättegång i förvaltningsärenden finns det behov av att inom en nära framtid bedöma systemet för beslutsfattande i barnskyddslagen. Social- och hälsovårdsministeriet bör bedöma behovet av att tillsätta en separat sakkunniggrupp eller ett organ för att komplettera det nuvarande systemet för beslutsfattande. Med denna tidtabell har det inte varit möjligt att göra en sådan bedömning innan lagen om rättegång i förvaltningsärenden träder i kraft den 1 januari 2020. När barnskyddslagen revideras i framtiden är det skäl att i fråga om barnskyddet bedöma tillgodoseendet av parternas rättsskydd i sin helhet.

5 Propositionens konsekvenser

5.1 Konsekvenser för parterna

År 2018 var sammanlagt 18 544 barn och unga personer placerade i vård utom hemmet och 54 883 var klienter inom öppenvården i barnskyddet. Av de barn som var placerade utom hemmet var 10 861 omhändertagna, varav 2 609 var tvångsomhändertagna. Antalet barn som placerades i brådskande ordning var 4 390 och 4 183 barn placerades i öppenvård. Av alla placerade var 53 procent (9 765) pojkar och 47 procent (8 779) flickor. År 2018 var 1 621 barn och unga personer placerade på grund av eftervård och sammanlagt 7 595 barn och unga i eftervård fick stöd inom öppenvården. Av klienterna i öppenvård är ca 86 procent unga personer som fyllt 18 år. Det finns ingen statistik över innehållet i de tjänster som erbjudits i form av eftervård.

Eftervård

Årligen blir ca 1 500 barn som placerats utom hemmet myndiga. Höjningen av åldersgränsen för eftervård till 25 år förlänger ca 1 500 myndiga unga personers subjektiva rätt till eftervård med fyra år. Genom den redan godkända lagändringen får dessa unga vuxna stöd i att börja ett självständigt liv under en längre tid. Dessa unga vuxna får vid behov stöd i form av eftervård när det gäller boende, utbildning, social och psykisk funktionsförmåga, hälso- och sjukvård samt utkomst.

För uppskattningsvis 6 000 unga personer i åldern 21–24 år har rätten till eftervård upphört innan höjningen av åldersgränsen för eftervård träder i kraft (1.1.2020), och enligt förslaget

träder deras subjektiva rätt till eftervård inte i kraft retroaktivt. Dessa unga personer har fortfarande tillgång till alla allmänna tjänster och stödsystem när det gäller kommunal social- och hälsovård, tryggande av utkomst, stöd för boende, utbildning och sysselsättning. När eftervården avslutas för dessa unga personer måste vid behov en plan göras upp tillsammans med den unga personen. I planen anges de tjänster som den unga personen har tillgång till sedan eftervården avslutats. De unga personer som håller på att bli självständiga och som nu inte omfattas av höjningen av åldersgränsen för eftervård blir inte utan stöd när skyldigheten att ordna eftervård upphör. En socialarbetare ska styra och hjälpa dem, på samma sätt som tidigare, att använda andra kommunala allmänna tjänster, stödåtgärder och förmånssystem. Kommunen kan även i fortsättningen stödja en ung person i att bli självständig, även om han eller hon inte har subjektiv rätt till eftervård.

Det finns inga uppgifter om antalet minderåriga barn eller unga personer som inte har fyllt 21 år vars rätt till eftervård har upphört eller upphör den 1 januari 2020.

I den gällande barnskyddslagen har rätten till eftervård begränsats till en viss ålder, det vill säga 21 år. Detta har inte ansetts stå i strid med grundlagen. Det är inte motiverat att retroaktivt tillämpa den höjda åldersgränsen för eftervård på sådana myndiga unga personer vars rätt till eftervård redan har upphört och som redan har hänvisats till andra kommunala tjänster och stödsystem. Det ligger inte i dessa ungas personers intresse att de som redan omfattas av tjänster för vuxna överförs tillbaka på barnskyddets ansvar. Däremot kan kommunen alltid vid behov fortsätta ordna eftervård med stöd av barnskyddslagen för sådana unga personer vars rätt till eftervård upphör till exempel år 2019.

Medel för eget hushåll ska fortfarande i regel betalas när eftervården avslutas. Varje ung persons individuella situation ska även i fortsättningen beaktas när det gäller betalningstidpunkten. Om den sista tidpunkten för betalning motsvarar åldersgränsen för eftervård är det möjligt att vid behov stödja och handleda en ung person också i användningen av pengar tills personen fyller 25 år. På så sätt är det möjligt att säkerställa under en längre tid att den unga personen använder medlen för eget hushåll till att börja ett självständigt liv och inte till exempel till alkohol och droger. Om den unga personen och socialarbetaren är oeniga om användningen av medlen för eget hushåll eller om utbetalningen av dem krävs det även i fortsättningen ett beslut i vilket ändring kan sökas.

Ändringssökande

Syftet med barnskyddslagen är att trygga barnets rätt till en trygg uppväxtmiljö, till en harmonisk och mångsidig utveckling samt till särskilt skydd. När en myndighet ingriper i en familjs privatliv i syfte att ordna barn- och familjeinriktat barnskydd ska föräldrarnas primära skyldighet och rätt att besluta om sitt barns välbefinnande och uppfostran alltid beaktas i tillräcklig omfattning när beslut fattas. Myndigheten ska sträva efter att med alla medel främja föräldrarnas möjligheter att sköta sin uppgift som fostrare även när det ordnas tjänster enligt barnskyddslagen för barnet och familjen. Myndigheterna ska också på eget initiativ erbjuda hjälp till familjen.

Omhändertagande och placering i vård utom hemmet samt brådskande placering i enlighet med barnskyddslagen är den metod som används i sista hand inom barnskyddsarbetet för att säkerställa barnets tillväxt och utveckling samt särskilt skydd för barnet. Omhändertagande är ingen bestraffning av barnet eller familjen, utan genom omhändertagandet tryggas i sista hand särskilt skydd för barnet. Bakom ett omhändertagande ligger ofta en mångårig klientrelation inom barnskyddet och barnskyddsmyndigheterna känner väl familjen och familjens problem. Innan ett

beslut om omhändertagande fattas arbetar man intensivt med familjen och öppenvårdens stödåtgärder för familjen ska bedömas. Som i allt barnskyddsarbete strävar man i samband med omhändertagandet och under tiden för omhändertagandet efter ett gott samarbete med familjen.

Inom barnskyddet, inklusive omhändertagande, har barnet rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller barnet självt och rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. För detta ändamål har barnet rätt att bli hörd i rättsliga och administrativa förfaranden som rör barnet. Ett barn som har fyllt 12 år ska ges tillfälle att bli hörd enligt förvaltningslagen i ett barnskyddsärende som rör barnet. Enligt justitieministeriets bedömning ökar övergången till förfarandet med besvärstillstånd i barnskyddsärenden antalet muntliga förhandlingar vid förvaltningsdomstolarna med ca 20 procent. Av denna anledning får allt fler barn tillfälle att bli hörda i förvaltningsdomstolen i ärenden som gäller omhändertagande och vård utom hemmet.

Omhändertagandet ska avslutas om det inte längre finns grunder för det. Vårdnadshavarna och ett barn som fyllt 12 år har alltid möjlighet att ansöka om avslutande av omhändertagande och på så sätt få ärendet upp till ny behandling. Beslut med anledning av ansökan om avslutande av omhändertagande kan däremot överklagas direkt hos förvaltningsdomstolen. Dessutom ska den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter i enlighet med 47 § 2 mom. i barnskyddslagen aktivt bedöma förutsättningarna för fortsatt omhändertagande. När det inte längre finns ett sådant behov av omhändertagande och vård utom hemmet som anges i lagen ska tjänsteinnehavaren fatta beslut om att omhändertagandet avslutas.

Långa rättsprocesser är tunga för barnen och familjerna och försvårar arbetet med familjerna för att avhjälpa situationen. Barnets rehabilitering och anpassning till platsen för vård utom hemmet kan i själva verket inte börja innan processen för omhändertagande har avlutats vid domstolen. Processen att acceptera ett tvångsomhändertagande och därmed att föräldrarna kan samarbeta med barnskyddet enligt vad som är bäst för barnet kan inte inledas innan domstolsbehandlingen har avslutats. I praktiken ändras i regel inte beslut om tvångsomhändertagande när de tas upp till behandling vid högsta förvaltningsdomstolen.

I fråga om barn och familjer utgör sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen endast en del av rättssäkerhetsprocessen och systemet för ändringssökande i ärenden som gäller barnskydd. Även om ett ärende som gäller tvångsomhändertagande avgörs i första instans av förvaltningsdomstolen, föregås behandlingen även av dessa ärenden av en bedömning av behovet av barnskydd som görs av barnskyddsmyndigheten. Ett beslut om omhändertagande grundar sig alltid på en individuell bedömning av vilken lösning som är den bästa med tanke på barnet i fråga. Även vid beredningen av omhändertagande strävar man efter att i mån av möjlighet samarbeta med barnet och familjen. Med stöd av 5 och 20 § i barnskyddslagen har barnet rätt att framföra sina åsikter i ett barnskyddsärende som rör barnet och barnets åsikter och önskemål ska beaktas. Ett barn som har fyllt 12 år ska alltid ges tillfälle att bli hörd enligt förvaltningslagen i ett barnskyddsärende som rör barnet.

Rätten för ett barn som har fyllt 12 år och barnets vårdnadshavare att söka ändring genom besvär kommer inte att förenas med något besvärsförbud, utan parterna kan även i systemet med besvärstillstånd få sitt ärende prövat av högsta förvaltningsdomstolen. Besvärstillstånd kan beviljas, förutom på prejudikatgrund, även på grund av ett uppenbart fel eller något annat vägande skäl och därför ger systemet högsta förvaltningsdomstolen full möjlighet att undersöka lagligheten i förvaltningsdomstolens beslut i barnskyddsärenden med tanke på såväl förfarandet som innehållet. En central del av rättsskyddet, det vill säga att säkerställa ett lagenligt resultat, förverkligas således i systemet med besvärstillstånd.

Den totala rättegångstiden förkortas i fråga om de ärenden där högsta förvaltningsdomstolen inte beviljar besvärstillstånd. En snabb domstolsbehandling främjar ett faktiskt rättsskydd, en stabilisering av barnets situation och möjligheterna för dem som arbetar med barnet att ge det stabila och trygga uppväxtförhållanden. Den osäkerhet som är förknippad med långa domstolsbehandlingar stör barnets och familjelivets utveckling i en gynnsam riktning och barnets återhämtning efter ofta mycket tragiska familjesituationer. Förvaltningsdomstolen kan också avslå ansökan om omhändertagande. Även i dessa situationer möjliggör systemet med besvärstillstånd att man utan dröjsmål reder ut om ansökan om besvärstillstånd ger anledning till ytterligare utredningar, eller om ansökan om besvärstillstånd kan avslås. Detta gynnar parterna.

5.2 Konsekvenser för myndigheterna

Konsekvenser för högsta förvaltningsdomstolen

Till högsta förvaltningsdomstolen inkommer ärenden enligt barnskyddslagen inom sex undergrupper. År 2018 tog högsta förvaltningsdomstolen emot 230 ärenden som gällde omhändertagande och placering i vård utom hemmet (180 st. år 2017, 212 st. år 2016, 198 st. år 2015). Antalet ärenden som gällde avslutande av omhändertagande var 25 (motsvarande siffror under tidigare år 21, 42, 38), antalet ärenden som gällde begränsning av kontakter var 41 (38, 41, 62) och antalet övriga barnskyddsärenden var 42. År 2018 inleddes sammanlagt 338 barnskyddsärenden i högsta förvaltningsdomstolen.

Möjligheten att få sitt ärende prövat av högsta förvaltningsdomstolen kvarstår oförändrad. I regeringens proposition om lagen om rättegång i förvaltningsärenden bedöms det att efter lagens ikraftträdande kommer besvärstillstånd att beviljas i ca 15 procent av alla besvärstillståndsärenden (RP 29/2018 rd, s. 60).

Högsta förvaltningsdomstolens roll som en domstol som genom sina avgöranden styr förvaltningen och förvaltningsdomstolarna stärks. En enhetlig besvärstillståndsreglering bidrar till att säkerställa högsta förvaltningsdomstolens möjligheter att trygga en rättegång utan fördröjningar i ärenden där det är viktigt med ett avgörande från högsta rättsinstans.

Konsekvenser för förvaltningsdomstolarna

När det i enlighet med lagen om rättegång i förvaltningsärenden krävs besvärstillstånd för att söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen, kommer förvaltningsdomstolarnas avgöranden att få större vikt. Detta gäller särskilt i fråga om omhändertaganden och tillstånd till undersökning av barn, där förvaltningsdomstolen är beslutsfattare i första instans. Ökningen av muntliga förhandlingar i barnskyddsärenden har redan nu förlängt behandlingstiderna vid förvaltningsdomstolarna. Övergången till ett system med besvärstillstånd kommer sannolikt att ytterligare öka behovet av muntliga förhandlingar i barnskyddsärenden vid förvaltningsdomstolarna. När lagen om rättegång i förvaltningsärenden träder i kraft är det viktigt att se till att förvaltningsdomstolarna har tillräckliga resurser och att det finns erfaren personal som är förtrogen med barnskydd att tillgå när beslut fattas.

Konsekvenser för kommunerna

När åldern för rätt till eftervård höjs med stöd av den redan godkända lagändringen (542/2019) från 21 till 25 år fortsätter 20-åringarnas rätt till eftervård ytterligare fyra år. Kommunernas skyldighet att ordna eftervård fortsätter således högst ytterligare 4 år. Om det antas att en tredjedel av dem som får eftervård, det vill säga ca 2 670 unga, fyller 21 år behövs det tilläggsresurser för kommunala socialarbetare motsvarande uppskattningsvis 67 årsverken.

I förfarandet med besvärstillstånd får förvaltningsdomstolarnas avgöranden större vikt och behovet av muntliga förhandlingar i barnskyddsärenden kommer sannolikt att öka. Vid förvaltningsdomstolarna ökar betydelsen av kommunernas ansökningar och utredningar på motsvarande sätt, särskilt vid behandlingen av ärenden som gäller omhändertagande. Det är viktigt att fästa vikt vid kvaliteten på beslut som kommunerna fattar i barnskyddsärenden, särskilt beslut om tvångsomhändertagande, och att se till att de som arbetar med barnskydd har tillräckliga resurser och tillräckligt kunnande.

Konsekvenser för övriga myndigheter

Till följd av att systemet för sökande av ändring i barnskyddslagen ändras ska en myndighet som gjort en ansökan eller fattat ett beslut ansöka om tillstånd att anföra besvär över förvaltningsdomstolens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen.

5.3 Ekonomiska konsekvenser

Höjningen av åldersgränsen för eftervård i samband med godkännandet av förslaget till ändring av barnskyddslagen grundade sig på en lagmotion som inte innehöll en kostnadskalkyl. För närvarande omfattas ca 8 000 barn och unga personer av eftervård. Av klienterna i eftervård är 86 procent unga personer som fyllt 18 år och 14 procent barn under 18 år, det vill säga ca 6 880 unga och ca 1 120 barn. Årligen blir ca 1 500 barn som placerats utom hemmet myndiga. En stor del av dem antas fortsätta som klienter i eftervården. Kostnaderna för eftervård för unga som fyllt 18 år uppgår till ca 30 000 000 euro.

När åldern för rätt till eftervård höjs från 21 till 25 år fortsätter 20-åringarnas rätt till eftervård ytterligare fyra år. Om det antas att en tredjedel av dem som får eftervård, det vill säga ca 2 670 unga, fyller 21 år och eftervårdstjänsterna fortsätter på samma sätt som för närvarande för dem är merkostnaden under det första året uppskattningsvis ca 12 miljoner euro (4 348 euro x 2 670 unga) och under de tre påföljande åren ca 12 miljoner euro per år. Behovet av eftervårdstjänster och tjänsternas omfattning minskar dock avsevärt i takt med att den unga personen blir äldre och därmed minskar också kostnaderna. Således är merkostnaden uppskattningsvis mindre än 12 miljoner euro. Kostnaderna har beaktats till fullt belopp i finansieringen av den kommunala basservicen.

Det finns inga statistiska uppgifter om innehållet i de tjänster som fåtts i form av eftervård, och propositionen ändrar inte systemet eller innehållet i eftervården. Därför är det inte möjligt att bedöma de eventuella ekonomiska konsekvenserna för klienterna inom eftervården eller deras familjer.

I denna proposition föreslås det att ikraftträdandebestämmelsen i den redan godkända lagen om ändring av barnskyddslagen (542/2019) ändras så att det preciseras att kommunens skyldighet att ordna eftervård tills en ung person som har rätt till eftervård fyller 25 år inte ska tillämpas på barn och unga personer vars rätt till eftervård har upphört före den 1 januari 2020. Förslaget föranleder således inte kostnader som överskrider kostnaderna enligt den redan godkända lagändringen.

Till följd av den redan godkända lagen om rättegång i förvaltningsärenden kan det antas att det i framtiden kommer att beviljas tillstånd att söka ändring genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i mindre omfattning än under den tid då besvärsrätten automatiskt ingått i behandlingen av barnskyddsärenden vid högsta förvaltningsdomstolen. Möjligheten att ansöka om be-

svärstillstånd hos högsta förvaltningsdomstolen kommer dock att orsaka arbete för högsta förvaltningsdomstolen även i framtiden, också i fråga om ärenden som gäller barnskydd. Detta uppskattas inte ha betydande ekonomiska konsekvenser för högsta förvaltningsdomstolen.

Till följd av besvärstillståndsförfarandet enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden kommer de muntliga förhandlingarna i barnskyddsärenden sannolikt att öka, vilket ökar arbetsmängden vid förvaltningsdomstolarna. Justitieministeriet har bedömt att antalet muntliga förhandlingar ska öka med 20 procent utan att antalet mål ökar. Justitieministeriet har bedömt att detta medför ett behov av tilläggsanslag på 144 000 euro, som ska beaktas under momentet för omkostnader för övriga domstolar.

I fråga om parterna innebär besvärstillståndsprocessen mindre rättegångskostnader i de fall där högsta förvaltningsdomstolen inte beviljar besvärstillstånd i ett barnskyddsärende. Det kan antas att en del av de sökande som inte har beviljats besvärstillstånd ansöker hos förvaltningsdomstolen om avslutande av omhändertagande. Till denna del har besvärstillståndsprocessen ringa ekonomiska konsekvenser för parterna. De parter som nöjer sig med högsta förvaltningsdomstolens beslut om att inte bevilja besvärstillstånd kommer att spara i rättegångskostnaderna.

6 Beredningen av propositionen

Proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet.

Propositionen med förslag till ändring av barnskyddslagen var på remiss 3.7–28.8.2019. Sammanlagt lämnades 23 yttranden. Merparten av remissinstanserna ansåg att det var motiverat att ändra den sista tidpunkten för betalning av medel för eget hushåll. Man förhöll sig också huvudsakligen positivt till att förfarandet med besvärstillstånd införs i ärenden som gäller barnskydd. I yttrandena betonades dock att man vid bedömningen och övergången till förfarandet ska se till att parternas rättsskydd tillgodoses. Remissinstanserna tog upp behovet av att föra lagförslaget till grundlagsutskottet. Propositionen har ändrats i enlighet med yttrandena. Utifrån yttrandena har också en ändring av definitionen av en ung person i 6 § i barnskyddslagen fogats till propositionen. Eftersom åldersgränsen för eftervård höjs till 25 år är det ändamålsenligt att ändra definitionen av en ung person i barnskyddslagen så att som ung person avses den som är 18–24 år.

I yttrandena framfördes det också att den godkända höjningen av åldersgränsen för eftervård ger anledning att ytterligare bedöma bestämmelserna om eftervård. Remissinstanserna ansåg bland annat att begreppet eftervård och eftervårdens innehåll enligt lagen bör preciseras med beaktande av behoven hos de barn och unga i olika åldrar som får eftervård. De som lämnade yttranden föreslog också ändringar av lagens personkrets i fråga om eftervård. En översyn av eftervårdens innehåll, inbegripet bestämmelserna om medel för eget hushåll, kräver en grundlig analys och bedömning, som det inte var möjligt att genomföra inom ramen för denna tidsplan. I denna proposition föreslås därför inga ändringar av eftervårdens innehåll. Avsikten är att fortsätta utveckla eftervården inom barnskyddet under den pågående regeringsperioden i enlighet med Antti Rinnes regeringsprogram.

Saken behandlades i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning den 25 september 2019.

Regeringens proposition har utarbetats i enlighet med anvisningarna för utarbetande av regeringspropositioner och den har ändrats i enlighet med de förslag som lagts fram av lag-granskningen vid justitieministeriet.

Rådet för bedömning av lagstiftningen har lämnat ett utlåtande om konsekvensbedömningen av regeringspropositionen den 9 oktober 2019. Enligt rådet har utkastet till regeringsproposition skrivits tydligt och begripligt och den gällande lagstiftningen och ändringarna i den har beskrivits noggrant. Med anledning av utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen har det till propositionens huvudsakliga innehåll fogats en uppgift om att det efter ikraftträdandet av lagen om rättegång i förvaltningsärenden införs ett system med ansökan om besvärstillstånd hos högsta förvaltningsdomstolen i barnskyddsärenden, och till propositionen har fogats kapitlet Målsättning. Propositionen har kompletterats så att det tydligare framgår att det i denna regeringsproposition inte föreslås någon ändring av systemet med besvärstill-stånd, höjningen av åldersgränsen för eftervård i barnskyddslagen, eftervårdstjänsterna eller eftervårdssystemet. När riksdagen antog lagen om rättegång i förvaltningsärenden har den godkänt besvärstillståndsförfarandet som huvudregel, och till denna del har också motiveringarna redan ingått i regeringens proposition om lagen i fråga. Avsnittet som beskriver nuläget har kompletterats med att man vid behandlingen av barnskyddsärenden i myndigheter och domstolar alltid ska beakta barnets bästa. Dessutom har man i regeringspropositionen lyft fram bland annat att myndighets- och domstolsbehandlingarna är långa och belastar barnet och familjen, att i synnerhet tvångsomhändertaganden baserar sig på individuell prövning av barnets bästa och att dessa beslut knappast ändras genom högsta förvaltningsdomstolens avgöranden. Genom hela propositionen anges det att omhändertagandet är den metod som an-vänds i sista hand när det är nödvändigt för att trygga barnets liv och hälsa och att barnets liv och familjens situation kan lugna sig först efter att domstolsprocessen har avslutats. I kapitlet Alternativa handlingsvägar preciseras de omständigheter som ligger till grund för de förslag som valts i propositionen. I propositionens avsnitt om ekonomiska konsekvenser har det lagts till en precisering av att det inte är möjligt att bedöma eftervårdens ekonomiska konsekvenser för de unga personerna och deras familjer, eftersom det inte finns statistiska uppgifter om innehållet i eftervårdstjänsterna och eftersom innehållet i eller systemet för eftervårdstjänsterna inte ändras.

Enligt utlåtandet av rådet för bedömning av lagstiftningen bör konsekvenserna bedömas mer ingående särskilt med tanke på de barn och unga personer som blivit föremål för barnskyddsåtgärder och med tanke på tillgodoseendet av deras grundläggande fri- och rättigheter. Konsekvenserna för barnens och de unga personernas grundläggande fri- och rättigheter har bedömts ingående i kapitlen Alternativa handlingsvägar och Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning, och de har kompletterats med anledning av rådets utlåtande. Barnskyddsprocesserna, beslutsfattandet och besvärstillstånden i olika länder skiljer sig mycket från varandra. Därför är det inte möjligt att inom ramen för denna tidtabell göra tillägg till propositionen eller jämföra förfaringssätten i andra länder.

7 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

De nya bestämmelserna om besvärstillstånd tillämpas på beslut av förvaltningsdomstolen som har meddelats efter det att den föreslagna lagen trätt i kraft.

8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås inte bestämmelser om undantag från systemet med besvärstillstånd enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Detta innebär att efter ikraftträdandet av lagen om rättegång i förvaltningsärenden krävs det alltid besvärstillstånd för att söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen i förvaltningsdomstolens beslut som gäller barnskydd.

Rättsskydd

I 21 § i Finlands grundlag (731/1999) föreskrivs det om rättsskydd. Enligt paragrafens 1 mom. har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Enligt 2 mom. ska offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag.

Den rätt att få sin sak behandlad i domstol som garanteras i artikel 6 i Europakonventionen tillgodoses om en rättvis rättegång ordnas i minst en rättsinstans. Om det i konventionsstaten är möjligt att få ett ärende som avgjorts i domstol upptaget till behandling i en fullföljdsdomstol ska också förfarandet i andra domstolsinstans uppfylla kraven på en rättvis rättegång. I artikeln förutsätts emellertid inte att processen vid sökande av ändring i alla avseenden ska vara likadan som rättegången i första instans Exempelvis kan besvärstillståndsförfarandet uppfylla de krav som ställs i artikeln även om ändringssökanden inte ges möjlighet att bli hörd personligen i fullföljdsdomstolen.

Ändringen i fråga om huvudregeln för besvärstillstånd är förenlig med den nyare tolkningspraxis som grundlagsutskottet tillämpat sedan 2012. Enligt utskottet finns det inte längre skäl att i princip förhålla sig restriktivt till en utvidgning av systemet med besvärstillstånd. Utskottet har betonat att det förvaltningsrättsliga systemet för att söka ändring bör ses som en helhet där möjligheten att överklaga till högsta förvaltningsdomstolen utgör en del. Vid en bedömning av systemet med besvärstillstånd och en utvidgning av det har grundlagsutskottet ansett det vara väsentligt att se till att systemet för att söka ändring över lag garanterar både att det finns tillgänglig och tillräcklig rättssäkerhet och att ärendena behandlas så snabbt det går med hänsyn till kravet på rättssäkerhet. Tillämpningen av systemet bör därför i alla ärendekategorier bygga på en samordnad och konsekvent bedömning av behovet av rättssäkerhet. Det gäller framför allt att kontrollera om sökandet av ändring före högsta förvaltningsdomstolen är ordnat så att de rättssäkerhetsgarantier som på grund av ärendets art och betydelse krävs i den aktuella ärendekategorin fullföljs. Det har också betydelse huruvida högsta förvaltningsdomstolens skyldighet eller möjlighet att bevilja besvärstillstånd enligt de lagfästa kriterierna räcker till för att garantera tillgången på rättssäkerhet i den aktuella ärendekategorin. Under förutsättning att nämnda kriterier är uppfyllda är det med hänsyn till 21 § i grundlagen i regel motiverat att tillämpa systemet med besvärstillstånd (GrUU 32/2012 rd).

Grundlagsutskottet har ansett att det inom statsrådet finns skäl att utreda möjligheten att utvidga systemet med besvärstillstånd till barnskyddsärenden inklusive tvångsomhändertagande och förordnande av vård utom hemmet. Grundlagsutskottet menar att 21 § i grundlagen inte utgör hinder för att utvidga systemet med besvärstillstånd till barnskyddsärenden, inklusive tvångsomhändertagande och förordnande av vård utom hemmet, ifall andra rättssäkerhetsarrangemang kan trygga barnens och deras familjers rättssäkerhet (GrUU 55/2014 rd).

Vid bedömningen av besvärstillståndssystemets grundlagsenlighet har grundlagsutskottet noterat att kravet på besvärstillstånd för att besvär ska få anföras handlar om i vilken utsträckning besvären prövas av högsta förvaltningsdomstolen (GrUU 50/2018 rd – RP 29/2018 rd, förslag till lag om rättegång i förvaltningsärenden och till vissa lagar som har samband med den). Det är därför inte fråga om en så långt gående begränsning som ett regelrätt besvärsförbud skulle innebära. Dessutom är högsta förvaltningsdomstolen tvungen att bevilja besvärstillstånd om villkoren för ett sådant uppfylls. Villkoren för när tillstånd ska beviljas begränsar sig inte enbart till prejudikatsaspekten utan besvärstillstånd ska också beviljas om det har skett ett uppenbart

fel i ärendet eller om det finns något annat vägande skäl. Grundlagsutskottet ansåg att rättssäkerhetselementet är starkt närvarande i det besvärstillståndsystem som föreslås bli infört i det förvaltningsrättsliga besvärssystemet.

Enligt artikel 3 i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata värdfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ. Barnets bästa ska vara den viktigaste bedömningsgrunden i alla barnskyddsåtgärder som gäl-ler barnet. Barnets bästa ska alltid bedömas från fall till fall och individuellt. Barnets bästa ska bedömas kontinuerligt i olika situationer, både när barnet bor hemma och när barnet är placerat utanför hemmet. Även om ett ärende som gäller tvångsomhändertagande avgörs i första instans av förvaltningsdomstolen, föregås behandlingen även av dessa ärenden i förvaltningsdomstolen av en utredning om behovet av barnskydd som görs av barnskyddsmyndigheten. För att beredningen av ett omhändertagande ska kunna inledas och ansökan till förvaltningsdomstolen lämnas förutsätts det att barnskyddsmyndigheten först har bedömt att de grunder för omhändertagande som anges i lagen föreligger och att det valda lösningsalternativet är förenligt med barnets bästa. Bakom ett omhändertagande ligger ofta en mångårig klientrelation inom barnskyddet och myndigheterna känner väl familjen och familjens problem. Före förvaltningsdomstolens beslut om omhändertagande har man arbetat intensivt med familjen och öppenvårdens stödåtgärder för familjen har bedömts på kommunal nivå. Förvaltningsdomstolen har således ett omfattande skriftligt material om barnets och familjens förhållanden till sitt förfogande också i barnskyddsärenden som inleds på ansökan. Utifrån detta material är det möjligt att bedöma om de omständigheter som barnskyddsåtgärderna grundar sig på stämmer och fatta ett motiverat beslut om behovet av barnskyddsåtgärder som är förenligt med barnets bästa.

I avgörandet i ett ärende i förvaltningsdomstolen deltar också en sakkunnigledamot som är särskilt insatt i ärenden som gäller barnskydd. På så sätt säkerställer man att avgörandet är förenligt med barnets bästa. Parterna har dessutom alla förfarandemässiga rättsskyddsgarantier enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden till sitt förfogande när ett barnskyddsärende behandlas av förvaltningsdomstolen. Centrala garantier är rätten till muntlig förhandling och förvaltningsdomstolens skyldighet att utreda ärendet med beaktande av barnets bästa.

Parterna har fortfarande möjlighet att få beslut prövade av högsta förvaltningsdomstolen när det gäller omhändertagande av barn och vård utom hemmet, avslutande av omhändertagande, begränsning av kontakter, tillstånd till undersökning av barn, tryggande av försörjning och boende, eftervård och förbud mot placering i visst enskilt hem. Om någon av grunderna för beviljande av besvärstillstånd föreligger, ska högsta förvaltningsdomstolen bevilja tillstånd. Högsta förvaltningsdomstolen kan bevilja besvärstillstånd på prejudikatgrund och även om det har skett ett uppenbart fel eller om det finns något annat vägande skäl. Högsta förvaltningsdomstolen ska således när den prövar om det finns grund för besvärstillstånd även beakta behovet av rättssäkerhet i enskilda fall. För att barnets och familjens rättssäkerhet ska tryggas särskilt i fråga om beslut som gäller tvångsomhändertagande och undersökning av barn ska tröskeln för att bevilja besvärstillstånd på grund av ”andra vägande skäl” var låg även i fortsättningen.

Grundlagsutskottet har dock ansett att kravet på besvärstillstånd vid beslut som domstolen fattat som första instans utgör en exceptionell begränsning av rätten att söka ändring och kräver grunder som är vägande, allmänt godtagbara och särskilda med hänsyn till rättssäkerhet och sökande av ändring. (GrUU 68/2014 rd, se också GrUU 33/2012 rd, s. 3/I). Vid bedömningen av besvärstillståndsförfarandets tillämplighet i ärenden som gäller omhändertagande har grundlagsutskottet konstaterat att beslut om tvångsomhändertagande innebär ett relativt kännbart ingripande i barnets och familjens grundläggande fri- och rättigheter. Utskottet har ändå ansett att ärenden som gäller omhändertagande också inbegriper faktorer särskilt i anknytning till barnets

bästa, som talar starkt för att ärendet ska handläggas snabbt och att de beslut som gäller omhändertagandet ska vinna laga kraft snabbare. Här hänvisade grundlags-utskottet till högsta förvaltningsdomstolens förslag till statsrådet den 17 september 2013 om ändring av bestämmelsen om sökande av ändring i barnskyddslagen (GrUU 55/2014 rd). Förslaget gällde både omhändertagande och de barnskyddsärenden som avgörs genom förvaltningsbeslut i första instans. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg i sitt förslag att en ny be-handling av ärenden som gäller omhändertagande och vård utom hemmet i samma omfattning vid högsta förvaltningsdomstolen inte tillför bedömningen av ärendet något nytt. När besvär anförs i dessa ärenden grundar sig besvären i allmänhet på meningsskiljaktigheter gällande samma omständigheter som redan har avgjorts vid förvaltningsdomstolen på basis av ett brett material. Högsta förvaltningsdomstolen förde också fram att i merparten av besluten ändrar den inte förvaltningsdomstolens beslut.

Omhändertagandet är avsett för att skydda barnet, som en tillfällig åtgärd och ska avslutas genast när behovet av vård utom hemmet inte längre föreligger. Skyddet för familjelivet tryggas i 10 § i grundlagen, i artikel 8 i Europakonventionen och i artikel 9 i konventionen om barnets rättigheter. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har upprepade gånger betonat att skyddet för familjelivet innebär att omhändertagande i princip är en temporär åtgärd. Därför kan det förutsättas att myndigheterna vidtar aktiva åtgärder för att återförena familjen så snart återföreningen rimligen kan genomföras. Enligt domstolen ska det åtminstone krävas av myndigheten att familjens situation bedöms på nytt med jämna mellanrum för att utreda om familjens förhållanden har förbättrats (bl.a. Europadomstolen K.A. mot Finland 14.1.2003, R. mot Finland, 30.5.2006, H.K. mot Finland 26.9.2006). Socialväsendet är således skyldigt att genom aktiva åtgärder främja att omhändertagandet avslutas och familjen återförenas. I fråga om Finlands grundlag stöds detta också av myndighetens skyldighet att se till att de grundläggande fri - och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses (22 § i grundlagen).

Enligt 6 § 3 mom. i grundlagen ska barn bemötas som jämlika individer och ska ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva. Enligt artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter ska konventionsstaterna tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätt att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. För detta ändamål ska barnet särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med den nationella lagstiftningens procedurregler, i alla domstols- och administrativa förfaranden som rör barnet.

Enligt 5 och 20 § i barnskyddslagen ska ett barn enligt sin ålder och utvecklingsnivå tillförsäkras rätten att få information i ett barnskyddsärende som rör barnet och möjligheten att framföra sina åsikter i ärendet. Barnets önskemål och åsikt ska utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå då barnskydd genomförs. Ett barn som fyllt 12 år ges tillfälle att i enlighet med 34 § i förvaltningslagen (434/2003) bli hört i ett barnskyddsärende som gäller barnet självt. Endast i det fall, att utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikt inte utredas. Dessutom kan parterna alltid ansöka om att omhändertagandet ska avslutas hos kommunens socialväsende och vid behov genom besvär överklaga kommunens beslut hos förvaltningsdomstolen. Med beaktande av de ovan nämnda omständigheterna äventyrar systemet med besvärstillstånd inte heller till denna del parternas rättsskydd och kan som helhet betraktat motiveras.

Rättsskyddet är en grundläggande rättighet som omfattar rätten att få sitt ärende behandlat utan dröjsmål. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till barnskyddslag och till vissa lagar som har samband med den (RP 252/2006 rd) konstateras det i fråga om 90 § i barnskyddslagen (Sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen) (s. 207) att ”I alla ärenden som nämns i bestämmelsen är föremålet för tjänsteinnehavarens beslutfattande sådana intressen, rättigheter

eller skyldigheter som inte just innefattar någon prövningsrätt vid beslutsfattandet, utan beslutsprövningen är mycket lagbunden. Med tanke på rättsskyddet är det mycket viktigt att få till stånd ett lagakraftvunnet beslut i dem så snabbt som möjligt.”.

Förfarandet med besvärstillstånd förkortar rättegångarnas längd särskilt i fråga om de ärenden där högsta förvaltningsdomstolen inte beviljar besvärstillstånd och förfarandet främjar därigenom en skyndsam behandling, vilket är en av garantierna för en rättvis rättegång. Kravet på skyndsam behandling uttrycker den princip om barnets bästa som ska tillämpas i barnskyddsärenden och som också ingår i FN:s konvention om barnets rättigheter. Särskilt i ärenden som gäller omhändertagande och vård utom hemmet ligger det i barnets intresse att rättsprocessen slutförs utan dröjsmål så att barnets anpassning till vården utom hemmet och till det stöd som erbjuds kan börja.

Jämlikhet

I 6 § i Finlands grundlag föreskrivs det om jämlikhet mellan människor. Enligt paragrafen är alla lika inför lagen och ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Det föreslås att den subjektiva rätten till eftervård inte ska träda i kraft retroaktivt i fråga om de barn och unga personer vars rätt till eftervård har upphört innan höjningen av åldersgränsen för eftervård träder i kraft (1.1.2020). Förslaget är i enlighet med utgångpunkten för beredningen av lagstiftningen och således träder ändringen inte i kraft retroaktivt. Dessa barn och unga personer har tillgång till alla allmänna tjänster och stödsystem när det gäller kommunal social- och hälsovård, tryggande av utkomst, stöd för boende, utbildning och sysselsättning. När eftervården avslutas måste vid behov också en plan göras upp tillsammans med barnet eller den unga personen. I planen anges de tjänster som barnet eller den unga personen har tillgång till sedan eftervården avslutats. Kommunen kan även i fortsättningen stödja ett barn eller en ung person i att bli självständig, även om han eller hon inte har subjektiv rätt till eftervård. Det är inte motiverat att föreskriva om ett retroaktivt återinförande av rätten till eftervård. Om det föreskrivs om en retroaktiv rätt till eftervård innebär det att alla minderåriga barn och unga personer under 25 år vars rätt till eftervård redan har upphört överförs tillbaka till eftervård inom barnskyddet. Till denna grupp hör också barn och unga personer som inte har varit klienter inom barnskyddet på över fem år och som har kommit framåt i livet.

Slutsats

På de grunder som anges ovan har man vid beredningen kommit till den slutsatsen att de barnskyddsåtgärder som mest påtagligt ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna, såsom tvångsomhändertagande och ordnande av vård utom hemmet samt beslutsprocesserna och systemet för ändringssökande i anslutning till dessa, såsom helhet betraktade garanterar att det finns tillgänglig och tillräcklig rättssäkerhet och att ärendena behandlas utan dröjsmål. Barnet har rätt att bli hört, uttrycka sina åsikter och vara delaktigt i ärenden som gäller barnet självt, även i fråga om tvångsomhändertagande och ordnande av vård utom hemmet. Barnets bästa ska vara den viktigaste bedömningsgrunden i alla barnskyddsåtgärder som gäller barnet, beaktas kontinuerligt i alla processer och faser inom barnskyddet, vid valet av enskilda lösningar, när barnet bor hemma eller utanför hemmet inom vård utom hemmet, vid behandlingen av besvär vid förvaltningsdomstolen och vid avgörandet av ansökan om besvärstillstånd vid högsta förvaltningsdomstolen. Utöver en kontinuerlig bedömning av barnets bästa främjas barnets och familjens intresse av att ett barnskyddsärende kan behandlas snabbt. En övergång till förfarandet med besvärstillstånd äventyrar således inte rätten till rättsskydd enligt 21 § i grundlagen och är

motiverad. Förslaget anses inte heller försätta unga personer i olika ställning på grund av ålder eftersom lagändringen tillämpas på barn och unga personer i alla åldrar som omfattas av eftervård den 1 januari 2020.

Enligt regeringens uppfattning kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Det är dock motiverat att grundlagsutskottet ombeds yttra sig om förslaget.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag

om ändring av barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i barnskyddslagen (417/2007) 6, 77, 82, 84, 89, 90 och 92 §, av dem 89 § sådan den lyder i lagarna 88/2010 och 1302/2014, 90 § sådan den lyder i lag 1302/2014 samt 92 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 88/2010, som följer:

6 §

Barn och ung person

Som barn anses i denna lag den som inte fyllt 18 år och som ung person den som är 18–24 år.

77 §

Medel för eget hushåll

Om ett barn eller en ung person har placerats i vård utom hemmet i enlighet med bestämmelserna om placering som stödåtgärd inom öppenvården, vård utom hemmet enligt 40 § eller eftervård, ska varje kalendermånad medel reserveras i syfte att hjälpa barnet eller den unga personen att klara sig på egen hand till ett belopp som motsvarar minst 40 procent av barnets eller den unga personens inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden enligt 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Barnbidrag beaktas dock inte då beloppet räknas ut.

Om barnet eller den unga personen inte får sådana egna inkomster eller ersättningar eller har sådana egna tillgodohavanden som avses i 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården eller om de är otillräckliga, ska det organ som ansvarar för socialvården när placeringen avslutas stödja den unga personen som håller på att bli självständig med de medel för eget hushåll som behövs för boende, utbildning och utgifter i anslutning till självständighetsprocessen i övrigt.

Det organ som ansvarar för socialvården har rätt att besluta om tidpunkten för utbetalning av medel för eget hushåll. Medel för eget hushåll ska i regel ges ett barn eller en ung person som håller på att bli självständig när eftervården avslutas eller av särskilda skäl i anslutning till stödjande och tryggande av barnets eller den unga personens självständighetsprocess senast när han eller hon fyller 25 år.

Det organ som ansvarar för socialvården ska lämna en utredning om inflödet och utbetalningen av medel för eget hushåll sedan placeringen avslutats och på begäran av vårdnadshavaren, intressebevakaren eller ett 15-årigt barn även under den tid placeringen varar.

82 §

Allmänna bestämmelser om handläggning av ärenden

I fråga om handläggning av sådana ärenden som avses i denna lag vid förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen gäller det som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

84 §

Förberedande muntlig förhandling i förvaltningsdomstolen

När ett ärende som gäller omhändertagande inletts kan förvaltningsdomstolen utöver den skriftliga beredningen av ärendet ordna muntlig förberedelse enligt 47 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden för att klarlägga parternas yrkanden och grunderna för dem. Syftet med förberedelsen är i synnerhet att klarlägga vad parterna och den myndighet som gjort ansökan eller fattat beslutet är oeniga om och vilka bevis som kan läggas fram till stöd för yrkandena. Vid förberedelsen kan det inte tas emot muntlig bevisning eller höras sakkunniga.

Handläggningen av ärendet fortsätter efter en muntlig förberedelse som skriftlig behandling eller så kan en muntlig förhandling i ärendet ordnas enligt vad som föreskrivs i 57 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

89 §

Rätt att söka ändring

Barnets förälder och vårdnadshavare samt den som svarar eller omedelbart före beredningen av ärendet har svarat för barnets vård och fostran får var för sig söka ändring i ett ärende som gäller

1) en sådan brådskande placering som avses i 38 § 1 mom.,
2) sådan förlängning av en brådskande placering som avses i 38 a §,
3) sådant omhändertagande samt därtill ansluten vård utom hemmet som avses i 43 § 1 mom.,
4) sådan ändring av platsen för vård utom hemmet som enligt 43 § 3 mom. görs under den tid omhändertagandet eller den brådskande placeringen varar, och
5) sådant avslutande av omhändertagande som avses i 47 §.

I ett ärende som gäller sådan placering som stödåtgärd inom öppenvården som avses i 37 § får ändring sökas av barnets vårdnadshavare samt av den förälder vars boende med barnet beslutet gäller.

I ett ärende som gäller sådan begränsning av kontakter som avses i 63 § får ändring sökas av barnets vårdnadshavare samt av den vars kontakter till barnet har begränsats genom beslutet.

I ett ärende som gäller sådana begränsande åtgärder som avses i 65 §, 67 § 4 mom., 69, 70 och 72 § får ändring sökas av barnets vårdnadshavare.

Utöver vad som föreskrivs i 1–4 mom. i denna paragraf får ett barn som fyllt 12 år särskilt söka ändring i barnskyddsärenden som gäller barnet självt.

I övrigt gäller i fråga om rätten att söka ändring och föra talan det som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

90 §

Sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen

I ett beslut av en tjänsteinnehavare som är underställd det organ som ansvarar för socialvården får ändring sökas genom besvär direkt hos förvaltningsdomstolen på det sätt, som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, när ärendet gäller

1) en sådan brådskande placering som avses i 38 § 1 mom.,
2) sådan förlängning av en brådskande placering som avses i 38 a §,
3) sådant omhändertagande samt därtill ansluten vård utom hemmet som avses i 43 § 1 mom.,
4) sådan ändring av platsen för vård utom hemmet som enligt 43 § 3 mom. görs under den tid omhändertagandet eller den brådskande placeringen varar,
5) sådant avslutande av omhändertagande som avses i 47 §,
6) sådan begränsning av kontakter som avses i 63 §,
7) sådant omhändertagande av ämnen och föremål som avses i 65 §,
8) sådant undanhållande av en försändelse som avses i 67 § 4 mom.,
9) sådan begränsning av rörelsefriheten som avses i 69 §,
10) sådan isolering som avses i 70 §, samt
11) sådan särskild omsorg som avses i 72 §.

I beslut som någon annan än en tjänsteinnehavare som är underställd det organ som ansvarar för socialvården har fattat i ärenden som gäller begränsningar och begränsande åtgärder får ändring sökas på det sätt som anges i 1 mom. Besvär ska anföras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag tillämpas på ändringssökande i övrigt vad som föreskrivs i socialvårdslagen och lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

92 §

Sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen

I sådana beslut av förvaltningsdomstolen som gäller omhändertagande av barn och vård utom hemmet enligt 43 §, avslutande av omhändertagande enligt 47 §, begränsning av kontakter enligt 63 §, tillstånd till undersökning av barn enligt 28 §, tryggande av försörjning och boende enligt 35 §, eftervård enligt 75 och 76 §, förbud enligt 81 § 5 mom. eller fördelningen av ansvaret och kostnaderna för ordnandet av barnskydd mellan kommunerna enligt 16, 16 a och 16 b § får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

En myndighet som gjort en ansökan eller fattat ett beslut har rätt att i förvaltningsdomstolens beslut i de ärenden som avses i 1 mom. söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen.

I andra beslut som förvaltningsdomstolen fattat om barn- och familjeinriktat barnskydd än de som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär.

Över ett beslut som förvaltningsdomstolen har fattat under handläggningen av ett ärende och genom vilket verkställigheten av det överklagade beslutet förbjuds eller avbryts, får besvär dock inte anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

I förvaltningsdomstolens interimistiska förordnande enligt 83 § får ändring inte sökas separat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På sökande av ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen som har meddelats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av barnskyddslagen (542/2019) ett nytt 3 mom. som följer:

— — — —

Bilagor
Parallelltext

1.

Lag

om ändring av barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i barnskyddslagen (417/2007) 6, 77, 82, 84, 89, 90 och 92 §, av dem 89 § sådan den lyder i lagarna 88/2010 och 1302/2014, 90 § sådan den lyder i lag 1302/2014 samt 92 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 88/2010, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §	6 §
Barn och ung person	*Barn och ung person*
Som barn anses i denna lag den som inte fyllt 18 år och som ung person den som är 18–*20* år.	Som barn anses i denna lag den som inte fyllt 18 år och som ung person den som är 18–*24* år.
77 §	77 §
Medel för eget hushåll	*Medel för eget hushåll*
Om ett barn eller en ung person har placerats i vård utom hemmet i enlighet med bestämmelserna om placering som stödåtgärd inom öppenvården, vård utom hemmet eller eftervård enligt 40 §, skall varje kalendermånad medel reserveras i syfte att hjälpa barnet eller den unga personen att klara sig på egen hand	Om ett barn eller en ung person har placerats i vård utom hemmet i enlighet med bestämmelserna om placering som stödåtgärd inom öppenvården, vård utom hemmet enligt 40 § eller eftervård, ska varje kalendermånad medel reserveras i syfte att hjälpa barnet eller den unga personen att klara sig på egen hand till

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
till ett belopp som motsvarar minst 40 procent av barnets eller den unga personens inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden enligt 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Barnbidrag beaktas dock inte då beloppet räknas ut.	ett belopp som motsvarar minst 40 procent av barnets eller den unga personens inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden enligt 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Barnbidrag beaktas dock inte då beloppet räknas ut.
Om barnet eller den unga personen inte får sådana egna inkomster, ersättningar eller har sådana egna tillgodohavanden som avses i 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården eller om de är otillräckliga, skall det organ som ansvarar för socialvården när placeringen avslutas stödja den unga personen som håller på att bli självständig med de medel för eget hushåll som behövs för boende, utbildning och utgifter i anslutning till självständighetsprocessen i övrigt.	Om barnet eller den unga personen inte får sådana egna inkomster *eller* ersättningar eller har sådana egna tillgodohavanden som avses i 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården eller om de är otillräckliga, ska det organ som ansvarar för socialvården när placeringen avslutas stödja den unga personen som håller på att bli självständig, med de medel för eget hushåll som behövs för boende, utbildning och utgifter i anslutning till självständighetsprocessen i övrigt.
Det organ som ansvarar för socialvården har rätt att besluta om tidpunkten för utbetalning av medel för eget hushåll. Medel för eget hushåll skall i regel ges ett barn eller en ung person som håller på att bli självständig när eftervården avslutas eller av särskilda skäl i anslutning till stödjande och tryggande av barnets eller den unga personens självständighetsprocess senast när han eller hon fyller *21 år*.	Det organ som ansvarar för socialvården har rätt att besluta om tidpunkten för utbetalning av medel för eget hushåll. Medel för eget hushåll ska i regel ges ett barn eller en ung person som håller på att bli självständig när eftervården avslutas eller av särskilda skäl i anslutning till stödjande och tryggande av barnets eller den unga personens självständighetsprocess senast när han eller hon fyller *25 år*.
Det organ som ansvarar för socialvården skall lämna en utredning om inflödet och utbetalningen av medel för eget hushåll sedan placeringen avslutats och på begäran av vårdnadshavaren, intressebevakaren eller ett 15-årigt barn även under den tid placeringen varar.	Det organ som ansvarar för socialvården ska lämna en utredning om inflödet och utbetalningen av medel för eget hushåll sedan placeringen avslutats och på begäran av vårdnadshavaren, intressebevakaren eller ett 15-årigt barn även under den tid placeringen varar.
82 §	82 §
Allmänna bestämmelser om handläggning av ärenden	*Allmänna bestämmelser om handläggning av ärenden*
I fråga om handläggning av sådana ärenden som avses i denna lag vid förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen gäller det som föreskrivs i *förvaltningsprocesslagen (586/1996),* om inte annat föreskrivs i denna lag.	I fråga om handläggning av sådana ärenden som avses i denna lag vid förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen gäller det som föreskrivs i *lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019)*, om inte något föreskrivs i denna lag.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
84 §	84 §
Förberedande muntlig förhandling i förvaltningsdomstolen	*Förberedande muntlig förhandling i förvaltningsdomstolen*
När ett ärende som gäller omhändertagande inletts kan förvaltningsdomstolen utöver den skriftliga beredningen av ärendet ordna *en begränsad muntlig förhandling enligt 37 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen* för att klarlägga parternas yrkanden och grunderna för dem. Syftet med *förhandlingen* är i synnerhet att klarlägga vad parterna och den myndighet som gjort ansökan eller fattat beslutet är oeniga om och vilka bevis som kan läggas fram till stöd för yrkandena. Vid *förhandlingen* kan inte tas emot muntlig bevisning eller höras sakkunniga.	När ett ärende som gäller omhändertagande inletts kan förvaltningsdomstolen utöver den skriftliga beredningen av ärendet ordna *muntlig förberedelse enligt 47 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden* för att klarlägga parternas yrkanden och grunderna för dem. Syftet med *förberedelsen* är i synnerhet att klarlägga vad parterna och den myndighet som gjort ansökan eller fattat beslutet är oeniga om och vilka bevis som kan läggas fram till stöd för yrkandena. Vid *förberedelsen* kan det inte tas emot muntlig bevisning eller höras sakkunniga.
Handläggningen av ärendet fortsätter efter en begränsad muntlig *förhandling enligt 1 mom.* som skriftlig behandling eller så kan en muntlig förhandling i ärendet ordnas enligt vad som föreskrivs i 37 och 38 § i *förvaltningsprocesslagen*.	Handläggningen av ärendet fortsätter efter en muntlig *förberedelse* som skriftlig behandling eller så kan en muntlig förhandling i ärendet ordnas enligt vad som föreskrivs i *57 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden*.
89 §	89 §
Rätt att söka ändring	*Rätt att söka ändring*
Barnets förälder och vårdnadshavare samt den som svarar eller omedelbart före beredningen av ärendet har svarat för barnets vård och fostran får var för sig söka ändring i ett ärende som gäller	Barnets förälder och vårdnadshavare samt den som svarar eller omedelbart före beredningen av ärendet har svarat för barnets vård och fostran får var för sig söka ändring i ett ärende som gäller
1) en sådan brådskande placering som avses i 38 § 1 mom.,	1) en sådan brådskande placering som avses i 38 § 1 mom.,
2) sådan förlängning av en brådskande placering som avses i 38 a §,	2) sådan förlängning av en brådskande placering som avses i 38 a §,
3) sådant omhändertagande samt därtill ansluten vård utom hemmet som avses i 43 § 1 mom.,	3) sådant omhändertagande samt därtill ansluten vård utom hemmet som avses i 43 § 1 mom.,
4) sådan ändring av platsen för vård utom hemmet som enligt 43 § 3 mom. görs under den tid omhändertagandet eller den brådskande placeringen varar, *samt*	4) sådan ändring av platsen för vård utom hemmet som enligt 43 § 3 mom. görs under den tid omhändertagandet eller den brådskande placeringen varar, *och*
5) sådant avslutande av omhändertagande som avses i 47 §.	5) sådant avslutande av omhändertagande som avses i 47 §.
I ett ärende som gäller en sådan placering som enligt 37 § ordnas som en stödåtgärd	I ett ärende som gäller sådan placering som *stödåtgärd inom öppenvården som avses i* 37

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
inom öppenvården får ändring sökas av barnets vårdnadshavare samt av den förälder vars boende med barnet beslutet gäller.	§ ordnas får ändring sökas av barnets vårdnadshavare samt av den förälder vars boende med barnet beslutet gäller.
I ett ärende som gäller sådan begränsning av kontakter som avses i 63 § får ändring sökas av barnets vårdnadshavare samt av den vars kontakter till barnet har begränsats genom beslutet.	I ett ärende som gäller sådan begränsning av kontakter som avses i 63 § får ändring sökas av barnets vårdnadshavare samt av den vars kontakter till barnet har begränsats genom beslutet.
I ett ärende som gäller sådana begränsande åtgärder som avses i 65 §, 67 § 4 mom., 69, 70 och 72 § får ändring sökas av barnets vårdnadshavare.	I ett ärende som gäller sådana begränsande åtgärder som avses i 65 §, 67 § 4 mom., 69, 70 och 72 § får ändring sökas av barnets vårdnadshavare.
Utöver vad som bestäms i 1–4 mom. i denna paragraf får ett barn som fyllt 12 år särskilt söka ändring i barnskyddsärenden som gäller barnet självt.	Utöver vad som föreskrivs i 1–4 mom. i denna paragraf får ett barn som fyllt 12 år särskilt söka ändring i barnskyddsärenden som gäller barnet självt.
I övrigt gäller i fråga om rätten att söka ändring och föra talan det som föreskrivs i *förvaltningsprocesslagen.*	I övrigt gäller i fråga om rätten att söka ändring och föra talan det som föreskrivs *i lagen om rättegång i förvaltningsärenden*.
90 §	90 §
Sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen	*Sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen*
I ett beslut av en tjänsteinnehavare som är underställd det organ som ansvarar för socialvården får ändring sökas genom besvär direkt hos förvaltningsdomstolen, *i enlighet med vad som* föreskrivs i förvaltningsprocesslagen, då ärendet gäller	I ett beslut av en tjänsteinnehavare som är underställd det organ som ansvarar för socialvården får ändring sökas genom besvär direkt hos förvaltningsdomstolen *på det sätt som* föreskrivs *i lagen om rättegång i förvaltningsärenden*, *när* ärendet gäller
1) en sådan brådskande placering som avses i 38 § 1 mom.,	1) en sådan brådskande placering som avses i 38 § 1 mom.,
2) sådan förlängning av en brådskande placering som avses i 38 a §,	2) sådan förlängning av en brådskande placering som avses i 38 a §,
3) sådant omhändertagande samt därtill ansluten vård utom hemmet som avses i 43 § 1 mom.,	3) sådant omhändertagande samt därtill ansluten vård utom hemmet som avses i 43 § 1 mom.,
4) sådan ändring av platsen för vård utom hemmet som enligt 43 § 3 mom. görs under den tid omhändertagandet eller den brådskande placeringen varar,	4) sådan ändring av platsen för vård utom hemmet som enligt 43 § 3 mom. görs under den tid omhändertagandet eller den brådskande placeringen varar,
5) sådant avslutande av omhändertagande som avses i 47 §,	5) sådant avslutande av omhändertagande som avses i 47 §,
6) sådan begränsning av kontakter som avses i 63 §,	6) sådan begränsning av kontakter som avses i 63 §,
7) sådant omhändertagande av ämnen och föremål som avses i 65 §,	7) sådant omhändertagande av ämnen och föremål som avses i 65 §,

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8) sådant undanhållande av en försändelse som avses i 67 § 4 mom.,	8) sådant undanhållande av en försändelse som avses i 67 § 4 mom.,
9) sådan begränsning av rörelsefriheten som avses i 69 §,	9) sådan begränsning av rörelsefriheten som avses i 69 §,
10) sådan isolering som avses i 70 §, samt	10) sådan isolering som avses i 70 §, samt
11) sådan särskild omsorg som avses i 72 §.	11) sådan särskild omsorg som avses i 72 §.
I beslut som någon annan än en tjänsteinnehavare som är underställd det organ som ansvarar för socialvården har fattat i ärenden som gäller begränsningar och begränsande åtgärder får ändring sökas på det sätt som anges i 1 mom. Besvär ska anföras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.	I beslut som någon annan än en tjänsteinnehavare som är underställd det organ som ansvarar för socialvården har fattat i ärenden som gäller begränsningar och begränsande åtgärder får ändring sökas på det sätt som anges i 1 mom. Besvär ska anföras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.
Om inte något annat föreskrivs i denna lag tillämpas på ändringssökande i övrigt vad som föreskrivs i socialvårdslagen och *förvaltningsprocesslagen.*	Om inte något annat föreskrivs i denna lag tillämpas på ändringssökande i övrigt vad som föreskrivs i socialvårdslagen och *lagen om rättegång i förvaltningsärenden.*
92 §	92 §
Sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen	*Sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen*
I förvaltningsdomstolens beslut som gäller omhändertagande av barn och vård utom hemmet enligt 43 §, avslutande av omhändertagande enligt 47 §, begränsning av kontakter enligt 63 §, beviljande av tillstånd till undersökning av barn enligt 28 §, tryggande av försörjning och boende enligt 35 §, sådan eftervård som avses i 75 och 76 §, ett sådant förbud som avses i 81 § 5 mom. eller fördelningen av ansvaret och kostnaderna för ordnandet av barnskydd mellan kommunerna enligt 16, 16 a och 16 b § får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i *förvaltningsprocesslagen*. *I förvaltningsdomstolens beslut som gäller fördelningen av ansvaret och kostnaderna för ordnandet av barnskydd mellan kommunerna enligt 16, 16 a och 16 b § får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd i ärendet.*	I *sådana beslut av* förvaltningsdomstolen som gäller omhändertagande av barn och vård utom hemmet enligt 43 §, avslutande av omhändertagande enligt 47 §, begränsning av kontakter enligt 63 §, tillstånd till undersökning av barn enligt 28 §, tryggande av försörjning och boende enligt 35 §, eftervård *enligt* 75 och 76 §, förbud *enligt* 81 § 5 mom. eller fördelningen av ansvaret och kostnaderna för ordnandet av barnskydd mellan kommunerna enligt 16, 16 a och 16 b § får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs *i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.*
En myndighet som gjort en ansökan eller fattat ett beslut har rätt att i förvaltningsdomstolens beslut i de ärenden som avses i 1 mom. söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen.	En myndighet som gjort en ansökan eller fattat ett beslut har rätt att i förvaltningsdomstolens beslut i de ärenden som avses i 1 mom. söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
I andra beslut som förvaltningsdomstolen fattat om barn- och familjeinriktat barnskydd än de som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär.	I andra beslut som förvaltningsdomstolen fattat om barn- och familjeinriktat barnskydd än de som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär.
Över beslut som förvaltningsdomstolen har fattat under handläggningen av ärendet och genom vilket verkställigheten av det överklagade beslutet förbjuds eller avbryts, får besvär dock inte anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.	Över *ett* beslut som förvaltningsdomstolen har fattat under handläggningen av *ett ärende* och genom vilket verkställigheten av det överklagade beslutet förbjuds eller avbryts, får besvär dock inte anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.
I förvaltningsdomstolens interimistiska förordnande enligt 83 § får ändring inte sökas *särskilt genom besvär*.	I förvaltningsdomstolens interimistiska förordnande enligt 83 § får ändring inte sökas *separat*.
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	På sökande av ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen som har meddelats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.
	————

2.

Lag

om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av barnskyddslagen (542/2019) ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	— — — — — — — — — — — — — —
	På barn och unga personer vars rätt till eftervård enligt 75 § har upphört före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.
	Denna lag träder i kraft den 20 .